

חוק

יצעוד האוזה

משך חצי שעה בקע השבוע ממקלט הדין הקול האופייני של היונקר הפרוסי. כשהצננה הטיפוסית, במבטא גרמני מובהק, טירטרו המשפטים הקצובים כרקיע המגפים המסומרים של גודד פרוסי בשעת "מיצעד האוזה". אולם הקול דיבר בשברית. בעלו היה חיים הרמן כהן, היועץ המשפטי לממשלת ישראל, שהחזיח בקול ישראלי על הצעת החוק שלו לכבילת העתונות.

חוקו הדברים התאים ליבטא. אמר המש"טן העליון של ישראל הדמוקראטי: חופש העתונות הוא פקדון אשר המדינה מפקידה אותו בידו העתונאי, וזכותה לשלול את הפקדון ממנו אם היא מחליטה שאינו ראוי לכך.

הדרך לרביטוראי. איש-הארץ ברור בר, שהשתתף בוויכוח, לא האמין למשמע אוזניו. כדי להיות בטוח, שאל: "האם אינך חושב שישנו זכויות-אדם יסודיות הקדומות לחוקי המדינה, ואשר חוקיה-מדינה אינם יכולים לשלול אותן?"

כהן לא השאיר שום מקום לספק: לא כל זכויות-האדם נובעות מן המדינה. אין הן באות מן המדינה. המדינה היא הנותנת את חן, והיא הרשאית לשלול.

היתה זאת התפיסה הקלאסית של אסכולה פילוסופית מיוחדת, שאינה אהודה כיום בעולם. כי היא הובילה במישורן לשלטונן של רביטוראי בשם אדולף היטלר, לתאיר הגאווים של אושחיק ולכבריה-האחים ברוסיה. בפ' היועץ המשפטי העליון של ממשלת ישראל היתה את-אזעקה.

איש השער. כונתו של כהן היתה להצדיק את הצעתו לחוק חוק שאין כמותו אף במדינה דמוקראטית אחת בעולם כולו, אך המצוי בכל משטר פאשיסטי: חוק המייב את העתונאי לקבל רשיון מטעם השל-

כדומיו בגרמניה, יודע הרמן כהן שאין להפקיר את בחירת העתון בידי ההמונים הנבערים. דרוש פקיד מוסמך שיחליט מה טוב להמונים לדעת - ומה לא. אולם גם הוא לא העז לבטא בפה מלא מדוע יש צורך בחינוך, לדעתו, לרסן את העתונות. כי צורך זה נבחר לו לפני שלוש שנים וחצי, כשהופיע בפעם הראשונה על שער העולם הזה, (812).

מונגונו

יורה פרטית

קול זעקה שבקע באחד מלילות השבוע בבית במרכז הכפר אברוגוש, עורר כמעט את כל תושבי הכפר. כמה מהם מהרו לרוץ בכוח הקול, רגליהם נשאו אותם לביתו של המוכתר, מחמוד ראשי אברוגוש.

מחזה משונה התגלה לעיניהם. בולת עמדו מספר שוטרים וקצינים, כשבידיהם מכושים ואיתים, מתחככים עם נשים זוועקות בפתח הבית. מסביב עמדו משמרות שוטרים מורני. היה זה מחזה שתושבי אברוגוש לא ראוהו זמן רב, מאז נואשה משטרת ירושלים ממאמציה לגשל את ערביי אברוגוש מאדמתם.

השוטרים, בלחי פקיד ההוצאה לפועל, התקשו להיכנס לבית באמתלת צו עיקול על שטר שלא שולם. כשניסו למנוע מהם כניסה לבית, שלא בנוכחותו של בעל הבית, השתמשו השוטרים בכוח, סילקו את הנשים הילידים מהבית. כמה מבני הכפר מיהרו להועיק את ידיהם מירושלים. טלפנו ל- מערכות העתונים בבירה, אך שום עתונאי לא בא.

כשהגיע לבסוף מחמוד ראשי לביתו וניסה להסביר כי אפשר לערוך עיקול לאור היום ולא דוקא בחצות לילה, הוא נעצר ונכלא במשטרה המקומית, אך המשטרה לא ערכה את העיקול באותו הלילה.

כשניגש מחמוד ראשי אברוגוש למחרת להתלינון במשרדי ההוצאה לפועל על שיטות העיקול הליליות, התברר כי הפקיד המבצע יצא עם המשטרה על דעת עצמו ללא הוראה מגבוה.

בינתיים גרמו למוכתר של אברוגוש, כי היה זה תגמול על עדותו נגד הקצין חיים סלומון במשפט רומק.

הפגנות

לא גשם

בשבת האחרונה, הזמין מפקד משטרת ירושלים לוי אברהמי את המפקח הכללי של המשטרה, חזוקאל סהר, לסיוור בבירה. אברהמי רצה להראות למפקדו כיצד הצליח לשמור על השקט, למרות הפגנות הדתיים.

השניים, שהיו לבושים מכנסיים קצרים, חולצות א- מיקאיות וסנדלים ללא גרביים, סירו במכוניתו של אברהמי במקום הפגנת נטורי-קרתא. קנאו של עמרם בלוי ראו את זוג הפרוברים קטורים, משכו אותם מן הרכב. הקצינים ניסו להסתתר בפתח בית אך נטוריי-קרתא לא הרפו מהם, הציפו אותם במבול של ירי-קול, חרפות וגידופים.

כאשר שבו השניים למטה, לסיכום ידיעות היום, יכלו לעיין בהודעת התזאי המטיאר רולוגי: לא היה זה גשם שירד עליהם.

אסונות

מוית בן

אליאס בישארה ניסק את בתו הצעירה ויצא להתאבד. בנייה הרחבה והמונומנטלית, הסובבת את בית הוריו בחארת אל-קבור (רובע הקברים) של נצרת, התיישב מתחת לעץ תאנה ענף. מכיסו הוציא בקבוק סן-של חומצה גפרתנית, בלע אותה בלגימה.

מתאבד בישארה (מתוך כרטיס עבודה של בתי הזיקוק) בגלל האטה

סניגור הנאשמים, עורך-הדין חיים קוים, חקר את עבדאללה משך 12 יום. בין השאר, גילה למעלה מ-600 סתירות בדבריו. פרט מעניין נוסף: העד הוחזק משך שנה וחצי, מיום גילוי הרצח ועד לפתיחת המשפט. במעצר על-ידי המשטרה, "כדי להגן עליו מפני נקמות שבט אבו בלאל".

עד תביעה אחר הסביר כיצד נתן את עדותו: "במשטרה, היכו אותי. היה זה היש שמן ממשטרת באר-שבע. הוא קצין ויש לו שניים-שלושה כוכבים על הכתף. הוא היכה אותי ושאל אותי מה ראיתי. אמרתי שום דבר. הוא היכה אותי שוב. כאשר היו מכים אותי ואומרים לי מת, אמרתי מת וכאשר אמרו לי חיי, אמרתי חיי. מה שאמרתי, אמרתי בגלל המכות... הוא היה אומר לי והייתי חוזר אחריו. כשאמרו לי שם, אמרתי גם אני את השם. אמרתי איוה שם שרצו..."

הסמל הידירדותי. גירסתה של ההגנה היתה כי הרוצח היה עבדאללה עצמו. הוא ועוד מישהו ליוו את חסן במסעו האחרון, הרגו אותו ושדדו את כספו.

מדוע, אם כן, הואשמו אנשי אבו בלאל? גירסת ההגנה: הסמל חיים לובינסקי ממש-טרת באר-שבע, שניהל את החקירה והופיע כתובע בבית-המשפט, קיים יחסים הומוסקסואליים עם שבט אבו מועמר, הידוע כעוסק בהבי-רחה ענפה ביותר. אנשי אבו בלאל מסרו לא פעם על פעולות אלה ואף על מסתננים שהיו מתאכזרים במאהלי אבו מועמר. על-כן, כאשר אירע הרצח, החליט שיך אבו מועמר להעליל עליהם דם על אנשי השבט היריב. הסמל לובינסקי סייע לו.

השבוע, שעה שבית-המשפט המחוזי בירושלים התכונן למתן פסק-דינו לאחר 60 ישיבות, נודע: הסמל חיים לובינסקי נעצר כחשוד בהברחות, יחד עם כמה קצינים שהבריחו סמים משכרים במסוה של עסקי בטחון, אולם להתפטר משרותיו החשובים במשטרת ישראל נתקבל מיד כקצין בטחון לתחרת נפטא.

דרכי אדם

הבלש הפרטי

משרד ראש-הממשלה שולט על מקורות מודיעין מצויינים. בין השאר הוא מקבל דו"חים מפורטים על תוצאות פעולות הבי-לוש נגד העולם הזה. לכן התמלא טדי קולק, מנהל המשרד, כאשר קיבל מכתב אנונימי, בו נמסר לו כי החומר על פעולות אהוד אבריאול נמסר להעולם הזה על-ידי יעקוב הרצוג, מראשי צמרת משרד-החוץ ובנו של הרב הראשי, עורך-בטחון אליעזר ליבנה, הפרופסור ישעיהו לייבוז'ץ, ועסקנים דתיים אחרים.

כעבור זמן קצר הופעלה המשטרה, כנר-אה לפי דרישתו של יעקוב הרצוג. החקירה היתה קצרה ונמרצת. כתוצאה ממנה הופיעו כמה שוטרים בביתו של צבי הרכבי, כתלבוש מממשקף וכפוף-גב, שיצר לעצמו איגוד של סופרים דתיים ומינה את עצמו כיושב-הראש שלה.

הרכבי, עסקן הפועל-המזרחי שנמנה עם סיטת יצחק רבאל, הוא טיפוס ירושלמי ידוע. פעם גירש את אשתו מפני שילדה לו בת, פעם אחת, אחרי שהאשים חבר-מפלגה אחר בעבירה מסויימת, הוצא זמנית ממפלגתו, כאשר בשעת ביורר טענו כל העדים שהוא עצמו ביצע עבירה זו.

לא ברור מדוע מינה את עצמו הרכבי לבלש פרטי נגד העולם הזה. אולם מנחם יותר ממנו היה היומון למרחב, שהכתיר את הידיעה על מעצרו של הרכבי במלים: "נערך חיפוש בביתו של כתב העולם הזה".

כאשר בא פריד, אחיו הצעיר של אליאס, נגן, מצא את אחיו מוטל חסרה-כרה ולידו הבקבוק הקסן. אליאס הועבר מיד לבית החולים הסקסטי, במעלה ההר. כעבור שעה קלה, נפטר.

בחורה מרמלה. סאלם גיאבר מישארה, אביו של אליאס, אינו אדם עשיר. אולם הוא דגן לילדיו. לאחר שגמר אליאס את בית-הספר העממי בנצרת, שלחו אביו ללמוד בחיפה, בבית-הספר המקצועי ליד הסניף הנוערי. שם למד הנער הערבי מכוונות. עבר לאחר מכן לעבוד בבתי-הזיקוק ליד חיפה, כמכונאי סוג א'. לאחר כיבוש נצרת, התנדב אליאס לעבוד בצה"ל, הועסק שם כמכונאי במוסך משך ארבע שנים. כאשר פוטר, לא ניתנה לו כל סיבה.

בהיותו בצבא, הכיר אליאס בחורה יהודיה, עולה חדשה מפולין בשם רוגיה, שהתגרשה במעלה הראשון לאחר שהתברר כי אותו גבר שנשא אותה לאשה באירופה היה נשוי לאשה אחרת.

רוגיה עברה לגור בביתו של אליאס בנצרת. אולם רק לאחר מאבק ממושך, הצליח להשיג עבודה. במקום לקרבו לעדה היהודית, יצרו נשואיו עם רוגיה חיץ שלא יכול היה להתגבר עליו. מצב רוחו ירד בהתמדה, עד כי קבעו הרופאים כי סבל מדכאון נפשי עמוק.

לבסוף, לאחר שנתיים של סבל, מגודה ונדרף, החליט לשים קץ לחייו. דבריו האחרונים היו: "לא הבינו אותי. אולי כשבתי תגדל יהיה יותר טוב בארץ".

משפט

רצח באדבר

עבדאללה חוסיין אל-מריה, בדואי צעיר משבט מועמר, צעד בחושך אל אוהלו של חסן בן-עואר. "חסן, יא חסן!" קרא בה-גיעו לפתח האוהל.

חסן הופיע, נטל את אופניו והשניים עזבו את המאהל ללא דיבורים נוספים. בידי חסן היתה חבילת שטרות, מיועדת לקניית חשיש מוכרת.

מאותו לילה, לא נראה יותר חסן בחיים. כעבור יומיים נתגלתה גופתו בואדי ליד מאהל שבו, כ-20 קילומטרים מבאר-שבע. הכסף נעלם. גשש משטרת באר-שבע גילה במקום הפשע עקבות שני אנשים יחפים ואיש אחד נעול נעלים. האיש הנעול היה הנרצח; היחפים היו הרוצחים. משום מה, לא נראתה מסקנתו של הגשש בעיני החוקרים. הוא נעלב, התפטר לאחר 20 שנות שרות במשטרה. במקומו הובא גשש אחר, איש שבט אבו מועמר, שבסס על עבדאללה ושל הנרצח. הוא קבע בפסקות כי העקבות שהובילו ממקום הרצח היו עקבותיהם של לא פחות מחמישה איש.

רובה ושני אקדחים. העד העיקרי היה, כמוכוב, עבדאללה. עדותו היתה ארוכה, מבולבלת, מלאה סתירות. הוא האשים שלרשה כושים משבט אבו בלאל, יריבו של שבט אבו מועמר.

"אני וחסן פגשנו את השלושה בליל הרצח. הם היו צריכים להביא לנו את החשיש. אולם באמצע הפגישה, דרך אחד מהם את רובהו והשניים האחרים שלפו אקדחים. הם הרגו את חסן ושדדו את כספו. אני חזרתי למחנה".

חיים כהן של עמוס קינן (1953) קולו של היונקר

טון. הרשות המוסמכת תהיה מורכבת, כמו-כן, מבאייכוח הממשלה וצמרת האירגון העתונאי, המורכבת במידה מרעת מעסקני-ספלאגט, מלחכמי-סינכה ונאמנים-למלכות. כהן עצמו לא הסתיר אפילו את המגמה, ציין בסירוט, שחור על גבי לבן במאמר, כי "המדינה תפקיד את חופש העתונות בירי נאמניה".

לדעתו, אין זה תפקידו של עתון לספק חדשות. "זהו הצד המסחרי של העתונות". ציין בוילוזל. "האסון הוא שחושבים שקנה המדה לעתון צריך להיות מה שרוצים קוני עתונים אלה לקרוא".